

Dorota Krystyna Rembiszewska

(Warszawa)

ELEMENTY POLSKIE W TOPONIMACH WSCHODNIEJ ŁOTWY

O obecności Polaków w Inflantach napisano wiele. Powstało również niemało publikacji na temat polszczyzny potomków dawnych osadników we wschodniej części obecnej Łotwy. Niewątpliwą pamiątką po przebywaniu Polaków w Łatgalii i Liwonii są nazwy miejscowe.

Nazwy słowiańskie, w tym polskie, pojawiają się dość często w toponimach, jeśli chodzi o Łatgalię. Ich geografia pokrywa się z obszarem Inflant w XVII-wiecznych granicach, a więc ogranicza się do współczesnych okręgów (rejonów): marienburski (Alūksnes), balwijski (Balvu), dynaburski (Daugavpils), jakobsztadzki (Jēkabils), mitawski (Jelgavas), krasławski (Krāslavas), ludyński (Ludzas), madoński (Madonas), prelski (Preiļi), rzeżycki (Rēzekenes). Pojedyncze nazwy pojawiły się w rejonie Łabędziewo (Gulbenes).

Zbiór nazw z elementami polskimi w łotewskiej toponimii w dużym stopniu jest tożsamy z polskim repertuarem onomastycznym, utrwała dawny stan modeli nazewniczych. W omówieniu wskażę na oczywiste podobieństwa, paralelizmy, ale także postaram się ukazać osobliwości w tworzeniu struktur nazewniczych na obszarze Łotwy w odniesieniu do ojkonimów fundowanych przez polskie podstawy.

Istotne również będzie wskazanie na dawność pewnych cech polszczyzny, utrwalonych w tych wybranych przykładach. Zagadnieniem, które nie sposób

pominąć, pisząc o przenikaniu różnych języków, to rozmaite procesy adaptacyjne, przekształcenia fonetyczno-morfologiczne i wynikające z tego pozorne podobieństwa. Jednocześnie trzeba zastrzec trudności w jednoznacznym ustaleniu pochodzenia niektórych nazw, bo na obszarze Łatgalii mamy przecież do czynienia z wpływem różnych języków słowiańskich.

Podstawę materiałową ponad 300 analizowanych nazw stanowią toponimy zawarte w pracy *Latvijas ciemi. Nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums*¹, która zestawia wszystkie nazwy wsi, przysiółków na Łotwie, na podstawie mapy satelitarnej Republiki Łotewskiej w skali 1 : 50 000 (wydanej w Rydze 1998–1999; wydanie drugie, zaktualizowane 2002–2003). Niektórych miejscowości próżno szukać nawet na najdokładniejszych mapach, gdyż liczą mniej niż 3 domy (jest ich 23 – *Buraki, Ceglineica, Dombrova, Gajova, Jaunie Zaseki, Jelinski, Klopotova, Kozlovka, Ksaverina, Kurka, Ļīpnīki, Novini, Novinki, Poļaki, Poļakova, Posackie, Pušča, Rusaki, Tartaks, Tartaks, Veronikova, Vidoki, Vilkova*) lub już nie istnieją (*Ščeglova, Vilki, Zaļesje*).

Na początek zwróćmy uwagę na charakter pamiątkowy toponimów polskich, zachowanie archaicznych nazw, denotatów, utrwalających dawne sposoby gospodarowania, zasiedlania terenów niezamieszkałych. Oczywiście niełatwo rozstrzygnąć kategorię pochodzenia niektórych nazw miejscowych i przypisać je do poszczególnych grup semantyczno-etymologicznych, jak chociażby odróżnienie nazw rodowych od dzierżawczych, jednak pewien mechanizm nazwotwórczy można uchwycić. Jednocześnie należy podkreślić, że niewiele nazw kontynuuje pierwotne ojkonimy, jednak prześledzenie historii zmian jest materiałem na inny artykuł.

Śladem bytności obywateli Rzeczypospolitej są nazwy rodowe²: od nazwisk: *Bałucki, Bełauski, Bernadski, Bilinski, Borski, Cibulski, Cierpinski, Čerņavski, Danski (3x), Gudakovski, Jelinski, Korecki, Kozlovski, Ledinski, Leščinski, Lesinski, Łesinski, Lipski (3x), Lisovski, Logocki, Navicki, Navinski, Ostrovski (3x), Pavlovskia, Petrovski (2x), Raginski, Rajeki, Rusecki, Rogovski, Višņevski, Zagorski, Zgajevski, a także od imion: Bronki (2x), Janiki. Są również w tej grupie nazwy odprzewiskowe: *Bički, Buraki, Ceņki, Frački, Kurka, Małutki*.*

Uwagę zwraca forma liczby pojedynczej nazwisk, tworzących powyższe toponimy. Na obszarze Polski ojkonimy w formie singularnej charakteryzują

¹ *Latvijas ciemi. Nosaukumi, ģeogrāfiskais izvietojums*, Rīga 2007.

² Klasyfikację etymologiczno-semantyczną toponimów przyjmuję w dużej mierze za klasycznym podziałem Witolda Taszyckiego: *Słowiańskie nazwy miejscowe (ustalenie podziału)*, Kraków 1946.

dawniejszą warstwę nazewniczą (np. była wieś *Bujko*, potem *Bujki*, *Gromek* – *Gromki*), co zwykle wiązało się z rozwojem początkowo pojedynczych gospodarstw i późniejszym ich podziałem na kilka części³. Zastrzec trzeba, że taka interpretacja odnosi się do sytuacji w Polsce, na gruncie łotewskim może być nie do końca właściwa i wymagać pewnych uzupełnień.

Nazwy dzierzawcze także oznaczają, że miejscowość należała do człowieka, od którego imienia lub nazwiska ją utworzono. O rozprzestrzenieniu się ludności polskiej mówią toponimy od nazwisk: *Cecerskie*, *Danskie*, *Rogovskie*, od imion: *Augustova* (2x), *Jadvigova*, *Janova* (2x), *Janovci*, *Jedvigova* (2x), *Jezufinova*, *Jurkova*, *Justinova*, *Juzefinova*, *Juzefova*, *Klementinova*, *Ksaverina*, *Ksaverinova* (2x), *Ludvigova*, *Ludvikova*, *Łudvikova*, *Zosuli*.

Interesującą grupę tworzą nazwy topograficzne, w które wpisany jest dawny krajobraz inflancki. Są nazwy wskazujące na występującą florę, konkretnie skupiska drzew, a więc: *Buki* (2x), *Buķi*, *Cisovka*, *Dombrova*, *Gajeva*, *Gajevā Cegelņa*, *Dombrova*, *Dumbrova*, *Gajova* (3x), *Grabova*, *Pušča* (5x), *Pušči* (5x). Źródła historyczne potwierdzają występowanie rozmaitych lasów na omawianym terenie. Na przykład urzędnik sporządzający rewizję zamku rzeżyckiego w 1599 r. zanotował: *Puszczę i lasy. Tych jest dostatek y [?] w nich drzewa do budowania godnego*⁴, a w XIX-wiecznym *Słowniku geograficznym* czytamy już o nieco innym stanie: *Puszcze i lasy powiatu [rzeżyckiego] obecnie już mocno są przetrzebione. Wyniszczono je na potrzeby dróg żelaznych oraz na pokrycie ciężarów gospodarstw tutejszych*⁵; *w lasach rosną: sosna, świerk, brzoza, olcha, osina, dąb, klon, lipa, jesion [...] na południowym wschodzie powiatu rzeżyckiego gaje i lasy*⁶, *Dębów niegdyś było tak wiele, że wiele wsi oraz dworów od tego drzewa nazwę swą wzięło*⁷.

Poza tym na przykład *Grohova* informuje o rodzaju upraw. M.in. w inwentarzach starostwa rzeżyckiego znajduje się wzmianka o zbiorach grochu⁸.

Informacją o położeniu niektórych osad są topograficzne nazwy dzierzawcze, nazwy-drogowskazy, jak nazwała je Ewa Rzetelska-Feleszko⁹ (charakte-

³ C. Kosyl, *Nazwy miejscowe dawnego województwa lubelskiego*, Wrocław–Warszawa, s. 17.

⁴ St. Škutāns, *Dokumenti par kļaušu laikim Latgolā*, Rīga 1974, s. 170.

⁵ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. X, Warszawa 1889, s. 162.

⁶ Tamże, s. 161.

⁷ Tamże, s. 162.

⁸ St. Škutāns, *Dokumenti*, s. 116, 158.

⁹ E. Rzetelska-Feleszko, *W świecie nazw własnych*, Warszawa–Kraków 2006, 134–147.

rystyczne zwłaszcza dla mikrotoponimów), jak chociażby: *Bełava* (2x), *Załęsje*, *Zarečje*, *Zarečka*, *Zareki*, *Zatiši*, *Zatišje*.

Badaczy przeszłości Inflant pod względem sposobów gospodarowania, rodzajów wykonywanych prac, zainteresują zapewne nazwy kulturowe. Wśród nich można wyodrębnić mówiące o wytworach materialnych, miejscach związanych z działalnością produkcyjną człowieka, a więc: *Cegelna*, *Ceglineica*, *Cegliniki*, *Fołwarka*, *Tartaki*, *Tartaks*. Być może także należy tu nazwa *Garbari*, która utrzymywałaby istnienie *garbarni* – miejsca, gdzie wyprawia się (garbuje) skóry.

Bez wątplenia obiekty, które posłużyły do utworzenia powyższych *nomena propria*, w przeszłości były charakterystycznymi elementami krajobrazu wiejskiego. Apelatywy *cegła* i *fołwark* nie mają proveniencji słowiańskiej (*cegła* ze śrwniem. *ziegel*, *fołwark* z niem. *Vorwerk*), jednak ich postać odsyła do źródła polskiego. O istnieniu cegielni zaświadczały choćby XVI-wieczne rewizje inflanckie z zamku Lucyn: *Piec cegielny i cegielnia przez starostę terażniejszego dla robienia i palenia cegły, której było na zaprawowanie dziur i ruin zamkowych bardzo potrzeba, zbudowana*¹⁰. Inne rewizje z końca XVI wieku poświadczają występowanie folwarków należących do dóbr rzezyckich: *Folwarkow do tego zameczku są dwa*¹¹, *nad jeziorem Folwark Esen*¹², *Folwarek Hetze*¹³ i lucyńskich: *Folwarki zamkowe. Tych do Lucyńskiego jest trzy*¹⁴.

Są także nazwy kulturowe oznaczające metody osadnicze i organizację osad: *Opolie* (: *opole* ‘w średniowieczu: terytorialna organizacja sąsiedzka u Słowian zachodnich, obejmująca kilka lub kilkanaście osad, zarządzająca plemieniem’¹⁵, pol. *opole* oznacza sąsiedztwo, będące synonimem pola otaczającego teren¹⁶), choć raczej nazwa ta zapewne, jako apelatyw, miała inne znaczenie, gdyż osadnictwo polskie w Inflantach zaznaczyło się przecież znacznie później; *Voła* (: *wola* ‘typ osady wiejskiej, związanej z instytucją wolnizny, która

¹⁰ St. Škutāns, *Dokumenti*, Rīga, s. 342.

¹¹ Tamże, s. 115.

¹² Tamże, s. 119.

¹³ Tamże, s. 123.

¹⁴ Tamże, s. 323.

¹⁵ *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. II, Warszawa 2003, s. 1277.

¹⁶ *Słownik starożytności słowiańskich. Encyklopedyczny zarys dziejów kultury Słowian od czasów najdawniejszych*, pod red. W. Kowalenki, G. Labudy, T. Lehra-Splawińskiego, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967–1968, t. III, s. 491.

polegała na zwolnieniu osób zakładających nową osadę ze świadczeń feudalnych¹⁷. Występują one oprócz wschodniosłowiańskich toponimów typu *Sloboda*.

Być może, jak wskazuje struktura, nazwą pamiątkową jest wieś *Mihalina*. Nie dotarłam jednak do źródeł mogących w pełni to potwierdzić.

O przeniesieniu stosunków społecznych, sytuacji socjologicznej z obszaru Rzeczypospolitej na tereny Inflant, świadczą w jakimś stopniu nazwy utrwalające warstwy społeczne, pełnione funkcje. Są to: *Paholki* (: *pacholek* ‘służący’, ‘sługa wojskowy’), *Stolniki* (: *stolnik* ‘urzędnik państwowy’¹⁸ – najwcześniejsze poświadczenia wyrazu z lat 1656–1688¹⁹, a także być może *Šaraki*, jeśli uznać, że nazwa motywowana była zestawieniem *szlachta szaraczkowa*. Zamieszkanie przez szlachtę upamiętniają nazwy: *Zascenku* (: *zaścianek* ‘osada, wieś zamieszkała przez drobną szlachtę, która (w przeciwieństwie do bogatej szlachty) sama uprawiała swoją ziemię’²⁰), *Zascenku Čornaĵa*, *Zascenku Dubliņiki*, *Zascenku Orbeidāni*, *Zascenku Riboki*, *Zascenku Vaideri*, *Zascenku Vaikuļāni*. Zastanawia forma mianownika z końcówką *-u*. Być może powstała ona przez wyrównanie do formy miejscownika *na zaścianku* (np. w zwrocie *mieszkać na zaścianku*) lub zadziałał tu wpływ końcówki dopełniacza w języku łotewskim *-u*, który konotuje frazę ‘należący do kogo, do czego’.

Wystąpiły także toponimy, które w pewnym sensie przynależą do grupy semantycznej nazw służebnych, lecz utożsamienie całkowite nie jest chyba właściwe. Chodzi o nazwy od apelatywów oznaczające wykonawców zawodów, mogące też być apelatywami odprzezwickowymi: *Kovaļi*, *Kovaļki* (3x), *Kovaļova*, *Kovaļovka* (2x), *Kravcovka*, *Ribāki*, *Ribaki*, *Ribaku Sloboda*, *Ribački* (2x). Nie brakuje bowiem potwierżeń, że dobra w Lucynie i Dyneburgu w dawnych wiekach obfitowały w jeziora bogate w rozmaite gatunki ryb²¹.

Z kolei nazwy etniczne przynoszą wiedzę na temat pochodzenia narodowościowego oraz miejscowości, regionów, z których przybyła ludność.

¹⁷ Tamże, t. VI, s. 558.

¹⁸ W słowniku z dwudziestolecia międzywojennego podano rozbudowaną definicję: stolnik ‘urząd dworski w dawnej Polsce. Obowiązkiem stolnika była pierwotnie piecza nad stołem królewskim, porządkiem uczt itp. Z czasem stał się urzędem honorowym, do którego nie były przywiązane żadne funkcje. Od czasów jagiellońskich istnieli stolnikowie koronni i litewscy’, *Słownik rzeczy i spraw polskich*, oprac. Z. de Bondy, Warszawa 1934, s. 263.

¹⁹ http://xvii-wiek.ijp.pan.krakow.pl/pan_klient/index.php?strona=haslo&id_hasla=11939&forma=ZEZULA#11939

²⁰ *Słownik języka polskiego*, pod red. W. Doroszewskiego, t. I–XI, Warszawa 1958–1969, (Przedruk elektroniczny 1997).

²¹ St. Škutāns, *Dokumenti*, s. 173.

W analizowanym zbiorze znalazły się toponimy mające w podstawie nazwę narodowości lub kraju. Od określenia Polaka utworzono: *Łahi, Laši, Lāški, Połaki* (2x), od Niemca: *Prusaki, Nemecki*, od Węgier: *Vingri* (2x), od przedstawicieli narodów wschodniosłowiańskich *Rusaki, Rusiņi*. Obecność mieszkańców miast i regionów utrwalają oikonimy: *Saksoni* (: *Saksonia*), *Mazuri* (: *Mazowsze*), *Mazie Mazuri*, może *Kališi* (: *Kalisz*).

Omawiając elementy polskie w toponimach Łotwy, można wskazać pewne cechy gwarowe. Ich zakotwiczenie w nazwach własnych zainteresuje zapewne nie tylko językoznawców. Dzięki zlokalizowaniu określonych cech dialektalnych można wskazać, skąd przybyli osadnicy. Tak na przykład nazwa *Jedvigova* (jest także miejscowość *Jadvigova*) informuje o przejściu nagłosowego *ja-* w *je-*, charakterystycznego dla gwar północnopolskich, a tym samym o napływie ludności z Mazowsza.

Wśród wyekscerpowanych toponimów jest grupa nazw dzierżawczych produktywnych dla nazw odapelatywnych przezwiskowych i odimiennych z formantem *-ov-*, typu: *Felicianova, Klopotova, Kozlova, Lemešova, Vilkova*. W dawnej polszczyźnie rozróżniano sufiks *-ev-* przy podstawach zakończonych na spółgłoskę miękką i funkcjonalnie miękką oraz *-ov-* dla przy zakończonych na spółgłoskę twardą. Zastępowanie końcówki *-'ew* przez *-'ow* dokonało się już w staropolszczyźnie. Natomiast w gwarach zachodniej Wielkopolski (nawet jeszcze w XX wieku) utrzymało się rozróżnienie na *-ew* po miękkiej i *-ow* po twardej²². Warto jednak pamiętać, że *-'ew* po miękkich notowano w XVI–XVIII w. także na Kujawach, a w nazwach miejscowych pojawia się poza Wielkopolską w Sieradzkim, Kaliskim oraz na Mazowszu²³ (Dejna 1993: 203). W nazwach miejscowych na obszarze Polski starsze formy z *-'ew-* zachowały się na północy, np. *Swaryszewo* (woj. pomorskie), *Czyżew-Pociejewo, Jabłonka-Świerczewo* (woj. podlaskie). Opozycja *Gajeva – Gajova*, która pojawia się w nazwach łotewskich może wskazywać, skąd przywędrowali osadnicy, jeśli znamy datę założenia miejscowości. Na istnienie dubletu *-'ev-* || *-'ov-* można spojrzeć także z jednej strony jako na dowód gwarowego zróżnicowania nazw, a z drugiej rozumieć jako wskazówkę do chronologii powstania miejscowości, jeśli wiadomo, jaki był kierunek osadnictwa.

Dowodem na wpływ gwar pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego może być stwardnienie *r'* w nazwach *Zareče, Zarečka, Zareki*. W gwarach

²² K. Dejna, *Dialekty polskie*, Warszawa–Łódź 1993, s. 202.

²³ Tamże, s. 203.

polskich na Podlasiu w okolicach Knyszyna jeszcze w pierwszej połowie XX wieku zanotowano postać *zaręć* ‘miejsce za rzeką’²⁴. Takie postacie nie wykluczają jednak bezpośredniego oddziaływania języków wschodniosłowiańskich w tworzeniu powyższych nazw.

Zmiana rodzaju rzeczowników *folwark*, *zameczek*. Od tych apelatywów powstały toponimy *Foļvarka*, *Zamečka*.

Adaptacja do systemu języka łotewskiego polega m.in. na:

- Dostosowaniu do formy rodzaju w nazwach *Augustowa* (w polskiej toponimii występuje *Augustowo*), gdzie *-a* pełni funkcję mocji, gdyż w języku łotewskim nie ma rodzaju nijakiego;
- Dodaniu do polskiej podstawy łotewskiego wykładnika rodzaju męskiego w postaci końcówki *-s*: *Gajs*, *Tartaks*.
- Wymianie nagłosowego *f* na *p* w toponimie *Poļvarka*. Nie można wykluczyć bałtyckiego oddziaływania dialektalnego, gdyż w łatgalskich gwarach łotewskich (*Pildas*, *Izvaltās*) znane są *pòļvarka*, *pòļvòrs*, które oznaczają ‘dworek’²⁵), choć prawdopodobne, że te właśnie leksemy zostały zaczerpnięte z polszczyzny.

Nie brak też dostosowań do ortografii łotewskiej:

- Zapis *h* zamiast *ch*: *Mihalina*, *Suhari*, *Suhocki*, *Grohova*.
- Polskie *y* oddaje się za pomocą *i*, gdyż w ortografii łotewskiej nie ma litery *y*: *Bikova*, *Muhi*, *Ribaki*, *Ševci*, *Vigoda*, *Žebri*.
- Litera *ł* zapisano jako *ļ*: *Baļucki*, ale to chyba wyjątek, ponieważ odpowiednikiem *ł* jest twarde łotewskie *l* – wymawiane podobnie jak rosyjskie.
- Nie zaznacza się miękkości *bi*, *gi*, *pi*: *Beļauski*, *Beļava*, *Bernadski*, *Cegelņa*, *Peršaki*, *Petrovski*.
- Miękkość *k* jest oznaczana zgodnie z prawidłami łotewskimi: *Buķi* (rej. jełgawski).
- Digrafemy *sz*, *cz* zapisywane są jako *č*, *š*: *Čerņavski*, *Červonka*, *Čižiki*, *Frački*, *Novički*, *Grabovščizna*, *Pušča*, *Lemešova*, *Šaraki*, *Špaki*.
- Polskie *v* oddaje się przez *v*: *Bratova*, *Felicianova*, *Jurkova*, *Klementinova*, *Noviki*, *Ostrovski*, *Zgajevski*.

²⁴ D.K. Rembiszewska, *Słownik dialektu knyszynińskiego Czesława Kudzinowskiego*, Łomża 2007, s. 217.

²⁵ *Augšzemnieku dialekta teksti. Latgaliskās izloksnes*, Rīga 1983, s. 172.

Jako przejaw zachowania cech polskiej grafii można potraktować jednostkową nazwę *Burzowa*, gdzie zachowano *rz* (czytane jako *r i z*, a nie jako dźwięk *ż*).

O przenikaniu się obu systemów być może świadczą dublety typu: *Lesinski* – *Łesinski*, *Ludvikova* – *Łudvikova*, *Ribaki* – *Ribāki*.

Wśród wyekscerpowanych nazw są takie, których pochodzenie niełatwo przypisać do określonego języka, co już wcześniej sygnalizowałam. Tak na przykład *Kondroti* – z jednej strony może to być nazwa utworzona od łotewskiego imienia lub toponim mający w podstawie gwarową postać, z wtórną nosowością imienia znanego polszczyźnie *Kondrat* (od *Konrad*). Zapis *Buki* obok *Buķi* sugeruje wpływ polszczyzny. To może być mylący trop, gdyż w łatgalskim, ze względu na tradycję, przed samogłoskami *i, ī, e, ē* miękkość *ļ, ņ, ķ* nie jest graficznie zaznaczana²⁶. Poza tym o takim sposobie zaznaczania głosek świadczą inne nazwy: *Cecerskie*, *Noviki*.

W omawianym rejestrze podano miejscowości *Zezjułka*, *Zezjułova*, które są oczywiście słowiańskie. Apelatyw, od którego pochodzą te toponimy występuje obecnie zarówno w gwarach polskich (na Wileńszczyźnie *zieziulka*²⁷, na Podlasiu w okolicach Knyszyna *żeżula*, *żeżulka*²⁸ oraz na Mazowszu i Podlasiu *zazula*²⁹), jak i białoruskich (m.in. na Grodzieńszczyźnie *зяз'юля*³⁰ oraz na Białostocczyźnie *żeż'ula*, *żeż'ulka*³¹) oraz ukraińskich (*зяз'уля*³², *zazuľa*, *zoz'ula*³³). W polszczyźnie najwcześniejsze poświadczenia wyrazu *zezula* pochodzą z 1663 r.³⁴ W historycznym słowniku ukraińskim z rejestru wojsk Zaporozża z 1649 r. (w zabytku tym jest sporo polonizmów) wynotowano: *зозуля*, *зазуля*, *зезуля*, *зезюля*³⁵.

²⁶ *Latvijas ciemi*, s. 26.

²⁷ J. Riegier, I. Masojć, K. Rutkowska, *Słownictwo polszczyzny gwarowej na Litwie*, Warszawa 2006, s. 445.

²⁸ D.K. Rembiszewska, *Słownik*, s. 220.

²⁹ *Mały słownik gwar polskich*, pod red. J. Wronicz, Kraków 2009, s. 348.

³⁰ Т.Ф. Сцяшкoвiч, *Матэрыялы да слоўніка Гродзенскай вобласці*, Мінск 1972, с. 201.

³¹ Kartoteka Atlasu gwar wschodniosłowiańskich Białostocczyzny, w zasobach Instytutu Sławistyki PAN w Warszawie.

³² М.Й. Онишкевич, *Словник бойківських говірок*, ч. I–II, Київ 1984, с. 270.

³³ *Atlas gwar bojkowskich 1980–1991*, oprac. przez zespół Instytutu Słowianoznawstwa PAN pod kier. J. Riegera, t. VII, m. 367.

³⁴ http://xvii-wiek.ijp.pan.krakow.pl/pan_klient/index.php?strona=haslo&id_hasla=11939&forma=ZEZULA#11939.

³⁵ *Словник української мови XVI – першої половини XVII ст.*, t. 12, Львів 2005, с. 141.

Nazwy wsi, przysiółków na terenie Łatgalii stanowią swoisty tygiel językowy. Wśród tej obfitości istotne miejsce zajmują toponimy zawierające pierwiastki polskie. Ujawniają się one w różny sposób: przez istnienie apelatywów, odwołujących się do desygnatów utrwalających dawność szlachecką, a także przez struktury nazewnicze charakterystyczne dla polskiego systemu nazewnictwa. O obecności ojkonimów z elementami polskimi na niepolskim gruncie świadczą różnego rodzaju adaptacje morfologiczne i graficzne.

Niniejszy tekst jest zaledwie wstępem do niezwykle interesujących badań nad interferencją w zakresie onomastyki, na płaszczyźnie dość odległych pod względem pokrewieństwa języków.

Wykaz nazw omówionych miejscowości (w nawiasie nazwa rejonu)

Augustoskie (Bal.)	Bilinski (Rez.)	Lesinski (Rez.)
Frački (Ludz.)	Borski (Daug.)	Łesinski (Kras.)
Gudakovski (Rez.)	Bronki (Kras.)	Lipski (Rez.)
Jadvigova (Pre.)	Bronki (Kras.)	Lipski Al.
Janiki (Ludz.)	Buraki (Kras.)	Lipski (Kras.)
Janova (Ludz.)	Cecerskie (Pre.)	Lisovski (Rez.)
Janova (Pre.)	Čerņavski (Ludz.)	Logocki (Daug.)
Janovci (Kras.)	Cibułski (Daug.)	Ludvigova (Daug.)
Jedvigova (Daug.)	Cierpinski (Kras.)	Łudvikova (Pre.)
Jedvigova (Jek.)	Danski (Rez.)	Ludvikova (Kras.)
Jelinski (Kras.)	Danski (Bal.)	Małutki (Daug.)
Jezufinova (Pre.)	Danski (Bal.)	Mihalina (Rez.)
Jurkova (Kras.)	Danova (Rez.)	Navicki (Jek.)
Justinova (Ludz.)	Kondroti (Ludz.)	Navinski (Ludz.)
Juzefinova (Ludz.)	Kondroti (Rez.)	Opolie (Pre.)
Juzefova (Daug.)	Korecki (Ludz.)	Ostrovski (Rez.)
Klementinva (Pre.)	Kozlovski (Ludz.)	Ostrovski (Kras.)
Augustova (Pre.)	Ksaverina (Ludz.)	Ostrovski (Kras.)
Baļucki (Rez.)	Ksaverinova (Pre.)	Pavlovska (Daug.)
Beļauski (Bal.)	Ksaverinova (Pre.)	Petrovski (Ludz.)
Bernadski (Kras.)	Kurka (Pre.)	Petrovski (Pre.)
Bički (Rez.)	Ledinski (Ludz.)	Pušča (Ludz.)
Bički (Kras.)	Leščinski (Pre.)	Pušča (Pre.)

Pušča (Pre.)	Strugi (Ludz.)	Zarečje (Rez.)
Pušča (Kras.)	Tartaki (Daug.)	Zarečje (Kras.)
Pušča (Kras.)	Tartaks (Daug.)	Zarečka (Rez.)
Pušči (Mad.)	Tartaks (Ludz.)	Zareki (Kras.)
Raginski (Kras.)	Tartaks (Kras.)	Zatiši (Rez.)
Rajecki (Pre.)	Viktorovka (Pre.)	Zatišje (Bal.)
Rogovski (Bal.)	Višņevski (Mad.)	Zatišje (Kras.)
Rogovskie (Bal.)	Voļa (Pre.)	Zgajevski (Pre.)
Strugi (Ludz.)	Zagorski (Ludz.)	Zosuli (Bal.)

Skróty nazw rejonów w brzmieniu łotewskim i niektóre ich polskie odpowiedniki:

Al. – Alūksnes

Bal. – Balvu

Daug. – Daugavpils (dynaburski)

Jek. – Jēkabils (jakobsztadzki)

Jel. – Jelgavas (mitawski)

Kras. – Krāslavas (krasławski)

Ludz. – Ludzas (lucyński)

Mad. – Madonas

Pre. – Preiļu (prelski)

Rez. – Rēzeknes (rzeżycki)